

Tanácstag- beszámolók

November 18-án, hétfőn Szegeden is megkezdődnek a tanácstag beszámolók. Délután 5 órai kezdettel Bors István, a 107-es választókörzet tanácstagja, a Gagarin általános iskolában (Kolosvári tér 1. szám), Solymosi Lajos, az 54-es választókörzet tanácstagja, fél 6-kor a fonalfeldolgozó vállalatnál (Tavaszi u. 2. szám), Kakusi Géza, a 63-as választókörzet tanácstagja pedig 8 órakor a Kállai Éva leányotthonban (József Attila sgt. 53. szám) tartja tanácstag beszámolóját.

November 20-án, szerdán délután 5 órai kezdettel a tarjáni II. számú iskolában kerül sor Kecskés Antalné, a 72-es választókörzet és dr. Mészáros Rezsóné, a 73-as választókörzet, valamint a szőregi új iskolában Szilágyi Péterné, az 52-es választókörzet tanácstagjának beszámolójára.

November 21-én, csütörtökön délután 5 órakor kezdődik a Madách utcai általános iskolában dr. Csáki Éva, a 25-ös és a szőregi moziiban Deszpotov Tivadar, az 51-es választókörzet tanácstagjának beszámolója.

November 22-én, pénteken délután fél 6 órai kezdettel Nagy István, az 57-es választókörzet tanácstagja a béketelepi párt házban, Zsivín Dánielné, a 75-ös választókörzet és Szöllősi Sándor, a 77-es választókörzet tanácstagja a Minőségű Cipőgyárban délután 5 órakor, Nitsinger Gyula, a 40-es választókörzet tanácstagja pedig a Mező Imre általános iskolában tartja beszámolóját, ugyanebben az időpontban.

Hétköznabok

Lehetőség az újírtásra

Meglehetősen sok előnye van a házgyári lakásoknak. Azt a kívülálló is jól tudja, hogy ha drágább is, de sokkal gyorsabban építhető, mint a hagyományos. Ráadásul lakva sem igen panaszkodhat rá az ember. Szóval jók ezek a lakások, legfőképpen ha apróságok bosszantják olykor lakóikat. Vegyük például az ablakokat, amelyeket néha mégis csak le kell mosni. Meghosszabbítjuk őket. Ezt — mármint a két üvegtábla elválasztását — csavarok teszik lehetővé. Igen ám, csak hogy a csavarok vidáman forognak, s még vidámabban bent maradnak.

Láttam már embert, aki a dűhötől már-már sírva próbált úrrá lenni a csavarokon, és a nehézségeken — nem sok sikerrel. De hát minek ide a dűh? Inkább a fejét használja az ember, hiszen itt a soha vissza nem térő alkalom egy újításra. Javaslom, készítsék az ablaküvegeket acéllemezből, hiszen akkor kalapács és pájszer segítségét is igénybe lehetne venni.

Hogy az ötlet nem jó? Nem átlátszó az acéllemez? No és! Az üveg is olyan lesz előbb-utóbb a piszoktól, ha nem tudja lemosni az ember.

Olcsó áruk boltja

Van a Kossuth Lajos sugárút elején egy cipőbolt, amelynek portálján fölirat hirdeti: olcsó férficipők! No, ezt érdemes megnézni, véli a gyanútlan ember, s megáll a kirakatnál. Az első árcédula, ami szemébe tűnik: 515 forint.

Hát ez talán mégsem az igazi. Mert azt ugye mindenki tudja, hogy fölment az alapanyagok ára, s ma már nemigen lehet kétszázért divatcipőt gyártani, de hogy az ötszáz olcsó lenne, azt azért mégsem hiszem. De ha nem a cipőben és árban a hiba, akkor hol? Talán az üzletvitelben.

Sz. I.

Gyógyszer timföldből

Az almásfüzitől timföldgyár néhány évvel ezelőtt rendezkedett be a különleges timföldek gyártására. Ez a rendkívül értékes termék egészen más tulajdonságokkal rendelkezik, mint

a kohósításra készülő, „közönséges” timföld. Egyebek között a kőolaj és a különféle növényolaj-származékok, ezenkívül a levegő és az ipari gázok víztelenítésére alkalmas speciális timföldeket készítenek Almásfüzitől. Az Egyesült Gyógyszer- és Tápszergyárnak olyan timföldhidrátot szállít az almásfüzitől üzem, amelynek felhasználásával a gyomorbetegségeket enyhítésére alkalmas, nagy hatású savmegkötő gyógyszert készítenek. A rendkívül finom szemcséjű, különleges timföldeket egyes iparágakban fa, kerámia, alumínium, réz és más anyagok csiszolására használják. A Zsiguli személygépkocsik egyes alkatrészeit ezzel a timfölddel polírozzák.

Az importot pótló speciális timföldet egyre több ipari üzem „fedezze fel”, s így Almásfüzitől az igényekhez igazodva fokozzák a gyártást. Tavaly 500 tonnát készített, ebben az évben már ennek háromszorosát állítják elő.

A szokottnál nagyobb kíváncsisággal ülünk rádió mellé, ha Szegedről van szó, vagy szegedi művész írását hallgatjuk. Péntek este többszörösen is érdekelték voltunk: Mocsár Gábor hangjátékát, a Szeged környéken játszódó Menekülőket sugározták a Petőfi, a városból elszármazott Bárdos Pál dramaturgiai átdolgozásában. (Rendezte: Varga Géza.)

A hangjáték főszereplője messziről jött olajbányász, örökre vándorló, végleges otthon, család után sórgőz ember. Már-már megtálatná nyugalmát, boldogságát — megismerkedik a magára hagyottan élő asszonnyal —, ám végül le kell róla mondania. A cselekmény röviden ennyi: egy meg nem valósult szerelem története. Közben feltárul a munkások élete, a parasztság sorsára is betekinthetünk. A

Menek- külsők

hangjáték párbeszéd, melyet időnként monológok — eseményeket kommentáló szavak — szakítanak meg. Így aztán sajátos lírai töltést kapott a játék, de ez pillanatig sem fordult át érzélgőssé. Mocsár hétköznapi szavakkal beszélteti szereplőit, mondataik természetesen, hitelesen hatnak. Feltűnően kevés zenei kiegészítés. Zene volt a Menekülőknél. A rendező bizonyára nem akarta elvonni a figyelmet a párbeszédekről, a sokszor alig kimondott, kétszóval, viaskodással megfogalmazott mondatokról — az író szándékának megfelelően az emberi kapcsolatok bonyolultságát érzékeltette.

A Menekülők így több is Gáspár és Eta meghűsült szerelmének történeténél. Az életkörülményektől, a lehúzó emberi kapcsolattól, az előítéletektől vagy az önmagától menekülő, végleges döntésre képtelen ember vídodását is felszínre hozza. L. Zs.

Tűzvarázs

A tűz valóságos és jelképes értelmű. Gáspár Margit drámája Wagnert, a zeneköltőt is kétféleképpen idézi meg. A szovjet katona tudja róla, Hitler kedvelt komponistája (az asszony találatkőnyen kiigazítja: szegény mit sem tehetett róla) — a nézőt pedig fölperzseli a zene, a tűzvarázs legendája. A walkür megkockáztatja, hogy szembeszálljon isten-apjával az emberért, pártfogásába vette a testvéri szerelmet, ezért Wotan lángkoporsóba száműzte, hogy egy bátor halandó szerelme oldozza majd tőle, „ki nem rab, mint én — az isten”.

Költői kép, a tűzvarázs motívuma keretezi be a drámát. A színen magyar alföldi fürdőhely magányos villája, az időpont történelmi, 1944 szeptembere.

1.

Valaki hiányzik a színlapról. Zita ura, a náccikkal szövetséges magyar hauserreg főtisztje, a távolból, becsengő telefonról is főszereplő. Tőle menekült asszonya, kiégett érzelmeivel, fásultan, a magányban keresve feledést a szörnyű emléktől, amit a véletlen sodort elé: fényképet látott róla, német cimboráival szadista kegyetlenséggel végeztek egy partizánt rejtegető növel. A férj sürgősen telefonál, mikor fölárul az ajtó, betámolyog a sebesült szovjet ejtőernyős, összecsuplik a szoba közepén. Zita ijedten sikolt a telefonba, nagy lélekjelenléttel magyarázkodik: „de névér tévedt a szobába” — leteszi a kagylót. A szünet dráma. A találkozás nem éri készületlenül a nézőt, előzőleg értesült arról, hogy a közelben szovjet ejtőernyősök szálltak le, egyiküket kivégezték, s azt is sejtik körülbelül, hogy a sebesült katona nem érkezett rossz helyre. Az asszony tényleg be is fogadja, nem adja föl, ápolja, meggyógyítja. És közben beleeszeret. Ennek a szerelemnek drámája a Tűzvarázs.

Hihető ez a szerelem? A kérdés azért sem mellékes, mert két ember „természetrajzának” drámai közelítésére a hajmeresztő képtelenségeket is feloldhatja magának a szerelemnek kiismerhetetlen természetrajza, ugyanakkor a dráma sorsa mégis azon áll vagy bukik, miként képes hihetővé tenni akár a hihetlent. Gáspár Margit színművében az áthidalhatatlannak látszó szakadék nem annyira Jurij és Zita között tátong, hanem a bennük megtévesztett történelemben, múltban, a kétféle társadalmi gondolkodási és eszmerendszer között. „Azt hiszem, ilyen még nem volt a történelemben. Százötven kilométerre tőlünk egy más égitest kezdődik” — fakad ki Zita. Találkozásuk első pillanatától közösen a humánumban, „emberek az embertelenségben”, így a rokonszenvedő ábránd vonzalomnak, egymástól bármily messziről — amad is föl, nincsenek leghátrébb akadályai. Forráskönyv, érzelmileg nyitottan találkoznak. Zita már odahagyta peregrációs apját, hazugságokkal összeállított családi kapcsolatait, Jurij pedig kifogástalanul beszéli nyelvünket, itt élt az anyja, maga is küldte, biztatta hozzánk harcolni, értünk, magyarokért. Jurij tűnik az erősebb egyéniségnek, a változás képességével Zita a darab végeire nő fel hozzá, meghocsátható tehát, ha az író a számára izgalmasabb szerepet, Zitát rázolta árnyaltabbra, motíváltabbra. A fiú „tisztá kép”, körülbelül az, amilyenek Zita elkényeztetett, ha egyáltalán fogalma lenne a Jurijokról. A fiatal szovjet katona tudja, hogy a háborúnak ebben a szakaszában többről van szó a fasizmus megsemmisítésénél, orszá-

Magyar dráma ősbemutatója Szegeden

A darab főszereplői: Jurij (Szűcs András) és Zita (Martin Márta)

gok, elnyomottak, emberek fölzsabadítása folyik, sőt láttatni engedi a régi pusztulása nyomán sarjadt új világ teremő erőfeszítéseit is. Szemináriumot tart Zitanak arról, hogy „a szalonruháért mennyit kell egy szellőrányknak kapálni”, fölemlíti, a kozákok helyrehozni jöttek, amit 1849-ben a magyar szabadságharc leverésével elrontottak — egyszerű jó néhány tételes igazságot fogalmaz meg, melyeket a dráma verejtékezzel izzadna ki önnön testéből, ha nem segítene a finom humor, a három évtizednyi távolság, ahonnan a szerző némi ironiával befuttatja történelmünk hétköznapijait, esendőségeit, grimaszt vág a bürokratikus káderpolitikának.

2.

Szűcs János, a rendező, megérte, hogy a dráma laza pontjain milyen ötletekkel lehet izléssel fűszerezni, találni a humort. Így például a Zitanak címzett jelző, a „pirimókus” játékos makettjével, egy bábfigurával, hogy vele játsszanak, a csacsakások rágóják, a ripszröket beleoltsák. Mégsem tehetett ennyit azért, hogy a Jurijt rokonszenven, bár kissé vasaltan eljátszó Szűcs Andrást Zitanak drámai szempontból is izgalmas partnerévé hevítse át. Gáspár Margit avatott, kezdő színpadi szerző, arányosan szerkeszt, érti a készletet, pontosan kiszámítja a hatást, az epizódoknak, a színpadok mögötti cselekvésnek funkciót, súlyt tud adni, de amikor a két főszereplő van szó, ösztönös asszonyi sugallatra elröszöl a dialógusokat — Zita javára.

Zita nagy drámai szerepet kaptól Martin Mártának. Meghasonlított, „életberendezési tárgyként”, az ágyúvezérléshez beüzemelt földindulástól riadtan lép a színpadra, és mielőtt lezördülne a függővonal partizánok oldalán áll, a tűzjelhez kigyújtja házát, a mártírságot vállalja. A nő, az asszony fölzsabadulását, öntudatra ébredését nehéz keresztülvitni a szenvedő meg, a körülmények szorítóbilincseiben ugyan, de nem igyekezően a múlt szennyesét mosni tisztára, hanem önmaga természetesebb, emberi énjét kiragasztva a szerelem tisztítottából. Martin Márta nemzetes asszony vagy bohó pirimókus, bármelvik, az emberi arcot keresi hozzá, tisztá színészi eszközökkel, belső hittel, meleg szenvedéllyel. Zita jellemének érzékletes ívelését fejtődése mögött Jurij kiátkozóan sápadt, merev színe. Szűcs András néha tanácstalanul réved maga elé, mit kezdjen vele. Gáspár Margit egy húszéves fiúba sürítette a halálra

szántak, először szerelmesek kemény romantikáját, és a jövőről látnokian gondolkodó, az élet fonákjain elnéző mosollyal fölüllemelkedő felnőttek bölcsességét. Naiv álmodozónak túlságosan felnőtt, higgadt felnőttnek tűnősen kamazs.

3.

A kisebb szerepek, a rájuk épített háttérselekvések viszont kitűnően megkomponáltak. Partizánmozgalmainkról a hiteles történelem közel sem fest olyan optimális képet, amilyent a darab sejtetni enged, ezért némi nosztalgiaival is drukkol a néző csalátfinta és harcra kész erdőkerülőknél („a mozgalomban Pöröly névre hallgat”), láthatatlan társainak: vajha így történt volna, széles e hazában... Mentés József izes népi figurát formál Pörölyből, csakúgy életeli, eleven Tóth Gabriella Lidije, aki a szolgálólányok szíveleget és bátor kockázatát adja előlege elkinzött övének kiszabadításához. A letűnt világól ittragadtakat ifj. Ujlaky László (Tóth Béla), a hétszilvafasok dörszöltésével, amolyan kérgestenyű charmer-ként képviseli — az új világból érkezőket Jurij mellett még Igor (Szabó István villanásokban is erőteljes megformálásában), alakját a rendező ügyesen nagyrította fel. Altalában érvényes: Szűcs János szemléletes rendezői erénye a kompozíciós érzék, a természetes stílus, a világítástechnika kihasználásával pedig bravúros megoldásokat produkál. A váratlanul megjelenő, még nem látható, de már beszélő Igor sziluettjét hatásosan vetíti a háttérre, de a ház felgyújtását is frappánsan jelzi a színpadi reflektorokkal. (Azért a baki ördöge sem kímélte. A reflektorok előbb szikráznak föl, mielőtt Zita benzinnel leöntené a kottáit, ami pech csupán — figyelem! — viszony, hogy az emberek elől Jurijt gondosan rejtő Zita minduntalan ottfelelt áruló jelnek a szovjet ejtőernyős zakóitól, vetetlen ágytól, s ezt valahánnyan érkezett látja, szótlanul marad: akár Jurij feketébe oda a kerevetre.) Sándor Lajos hangulatok szobabelséjébe szalutásteren át szűrődik a napfény, a berendezés praktikus, jól villágozott — és szótlanul tesz azért, hogy az erősen kamaratársulási darab ne vesszen el a nagy színpadi térben. Gyarmathy Ákos ímezel diszkrét, cselekvő.

Szeged fölzsabadításának 30. évfordulóját köszöntő új magyar dráma péntek esti ősbemutatóján a közönség tapsaiól osztozott a szerző, a színpadon megjelenő Gáspár Margit is.

Nikolényi István